

af geweest; hij is links om gezwaaid en heeft Wellington op het beslissende oogenblik weten te bereiken.

Ondertusschen woedt in de velden van Waterloo de slag, die over het lot van vele volken zal beslissen.

Geweldig is de aanval der Franschen op de legers der Verbondenen. Kroonprins Willem van Oranje strijdt in de voorste gelederen. Onverschrokken voert hij het bevel en als een kogel zijn linkerschouder treft, blijft hij toch doorvechten, totdat hij machteloos neervalt. Op een deur wordt hij buiten het slag-gewoel gedragen.

De legers houden elkaar wonderlijk in evenwicht en het is duidelijk, dat hij, die het eerst versterking krijgt, overwinnaar zal blijven.

Wellington hoopt op de komst van Blücher.

Napoleon snakt naar het verschijnen van Grouchy. Reeds heeft hij hem tal van ordonnansen gezonden, maar nog

altijd toeft de generaal.

Daar klinkt in de flank fuseliervuur.

„Ha eindelijk Grouchy!” roept Napoleon uit.

Doch hij heeft zich vergist.

De gehoorzame Grouchy marcheert nog steeds achter de onzichtbare Pruisen aan.

Als Napoleon begrijpt, dat hij zich heeft vergist, dat niet Grouchy, maar Blücher op het strijdtoneel is verschenen, weet hij meteen, dat voor hem de slag verloren is.

De Fransche adelaar stort neer!

En de kreet: „Redde zich wie kan!” snerpt over het slagveld.

Het langst houdt de Garde stand.

Zij wil zich niet overgeven: „De Garde sterft, maar geeft zich niet over!” is de leus.

Napoleon wil met haar ondergaan, doch zijn generaals houden hem daarvan terug. Als een verslagene vlucht de keizer van het slagveld, dat hem kroon, dynastie en vrijheid heeft ontnomen.

Grouchy is laat in den avond op de Pruisische achterhoede gestuit. Een vinnig gevecht is ontstaan, waarin hij de overwinning behaalt, die echter niet de minste beteekenis meer heeft.

Hij brengt een onrustigen nacht door en pas den volgende morgen, om tien uur brengt een officier de verpletterende tijding.

Grouchy buigt het hoofd: hij beseft nu — maar te laat! — dat de geweldige beslissing één minuut in zijn hand heeft gelegen.

Dat oogenblik heeft hij verzuimd.

Napoleon is verloren en Europa is gered door... Grouchy.

Zoo althans ziet de oppervlakkige mensch deze zaak. Maar zoo is het toch inderdaad niet. Want achter al deze dingen — vaak zeer kleine — staat God, die het lot van landen en volken in Zijn hand houdt.

P. de Z. J.Gz.

EEN HOEKJE IN EEN GROOTE STAD

Een hoekje... dat is nogal een bescheiden opschrift. Ik had ook wel „Stedenschoon” boven dit artikel kunnen plaatsen. Dat klinkt weidscher en het woord zou hier niet misplaatst zijn. Of vindt iemand, dat dit hoekje van Amsterdam niet tot zijn schoonheid behoorde? Behoorde, want naar ik meen is het al verdwenen. De fotograaf nam het juist, omdat hij het zo mooi vond. Hier is geen vermoeiend saai eentonigheid, hier is veelvormigheid; dit hoekje leeft. Ja, het zijn maar oude huizen en wie van moderne symmetrie houdt, van de glazen-ijzer-zakelijkheid, moet er maar niet naar kijken. Geen twee gevels zijn eender: de ramenverdeling bij 't ene huis verschilt van die bij 't andere. Toch, die houten trappen, stukgelopen door een paar geslachten, die kelderruiten, die pakhuizen beneden, waar schaars het licht binnenvalt, die muren met hun vlekkenvlakken, die gescheurde trottoirs en vooral die pannenkleur en gevelkleuren gaven aan het geheel zijn eigenaardige bekoring. Dat is zeker bij 't ongelooftwaardige af, dat scheuren en vlekken dit ook kunnen doen. En toch is het waar. Een gammel schuurtje, waarvan de planken aan elkaar hangen, de deur scheefgezakt is en het dak vergroezeld, kan inspireeren tot kunstwerk, meer dan een dito gebouwtje met nette muren en mooi-rechthoekig-passende deur

en onberispelijke pannenrijen. Kennen we de schoonheid van eiken met gearbsten stammen en van scheeve, verkromde knotwilgen met wilde koppen? Men moet oog hebben voor tintenvariaties op muren en daken, verkleuringen van rood en grijs. Dat handkar-fragment hoort er bij en maakt het alles mooier dan de fietsen, die eigenlijk te modern zijn voor de sfeer.

Maar dit alles raakt den buitenkant. Daar achter die gordijnen worstelt het leven om resultaat. Daar vragen de problemen om aandacht. De kleine, die ook groot zijn, omdat ze hun eigen geheimen dragen, en de andere. Want in vele menschenzielen wordt een strijd geleverd op leven en dood. En trilt een heimwee naar de onvergankelijke waarden, die eens het bezit waren van den mensch, toen hij nog leefde in het Paradijs, vóór de zonde stoorde en vernielde. Wie zal zeggen, wat daar in die eenvoudige woningen is geleden, wat daar heeft doen schreien en treuren om allerlei leed! Of ook, hoeveel geluk Gods goedertierenheid daar heeft doen bloeien! Gods goedertierenheid, ook aan tijd noch plaats gebonden. Want ook daar kan een schamel stuk brood in vrede gotten zijn en kan de liefde haar zegen over het leven hebben uitgebreid. In zoo'n bovenhuisje, dat als tuintje bezat een simpele plank, begrensd door een even simpel hekje,

waarbinnen fel-roode geraniums bloeiden en de bellen-knoppen van fuchsia's opensprongen; waar een vink in de kooi zijn daglied uitzong, waar kinderen speelden met wat leeg garenklossen en houten blokjes. Daarbinnen is gearbeid door enkele geslachten. Om zuurverdiend geld zuinig te beheeren. Om jong leven op te voeren. En daar heeft de Bijbel ook den weg kunnen wijzen naar het geluk, dat nimmermeer vergaat. Dit alles geldt den binnenkant van die oude-huizen-geschiedenis.

Die huizen zelf waren maar de begrenzingen van het eigenlijke leven, dat zich bewoog tusschen eenvoudig, misschien armelijk meubilair. Binnen de muren is dat leven gebouwd; menschen hebben er elkaars leven gebouwd, of misschien... gesloopt. Er zijn kinderen geboren; er zijn grooten en kleinen uitgedragen. Er is ziekte geleden; er is gezondheid genoten of herwonnen. In de hoekjes van oud-Amsterdam bestond men en bestaat men ook bij Gods gratie.

We kunnen niet denken aan stedenschoon of we openen de deuren der huizen en kijken naar binnen. En dan zien we aan den binnenkant nog den buitenkant van het leven, maar de gedachten boren door dien buitenkant heen en trachten het leven zelf te vinden. En dan te peilen. Toch laten die stoffelijke omhulsels van het leven niet onverschillig. Ze kun-

nen zelfs beeld zijn van den geest van den tijd. De stijl van het leven kan zijn symbolen teekenen in de woningen, die dit leven voor een deel begrenzen. Groeiende steden hebben in hun groei de historische ontwikkeling van den levensstijl gebeeld.

Als eenvoudige visschers zich nederzeten langs de Amsteloevers, die door een dam werden verbonden, droomt niemand, dat deze dam de Dam zal worden, een centrum van een vermaarde stad, waar de bouwmeesters hun grootsche werken zullen stichten, die „de starren naderen.” Later worden muren in steeds breeder kring om dit centrum gebouwd.

De koopstad vraagt haar stapelplaatsen. Allerlei bedrijf haar fabrieken. De handel haar beurs en banken. Grachtengordels verbonden door stratenstralen geven de stad haar cachet.

Boogbruggen verbinden; olmenrijen versieren. In barokstijl imponeeren de patriciërshuizen, verschillend van gevel en daardoor in aspect; bordesen geven aan de gebogen grachten hun geheel eenige bekoring. Kerken rijzen trotsch op om aan grachten-einden haar verheven sieraad te vertoonen aan wie dit kunnen waardeeren.

Pleinen verrassen met rijke ruimten. Stegen en hoekjes door eigen schoon. Parken met de pracht der natuur. En later, veel later, ontstaan de buitenwijken met hun praktische huizenblokken, die in smakeloosheid elkander overtreffen. De nieuwzakelijkheidsstijl is de horizontale genoemd. En men mag van geluk spreken, dat de oude binnensteden meer dan de herinnering bewaren aan grootscher ideaal. We kunnen dit onthouden ook zonder uit het oog te verliezen, dat de renaissancestijl niet past bij het leven van onzen tijd. Iedere tijd vraagt zijn eigen stijl en heeft dien, zelfs voor handschrift en kleeding; voor allerlei levensopenbaring.

Maar het kwaad zit in de eenzijdige botviering van een stijl. Onze oude kerken bezitten in haar hoogste deelen een menschelijkerwijs volmaakte ornamentiek. Geen menschenoog kon haar zien van beneden af. Maar onze bouwmeesters rekenden met hoogere waarden.

Er was streving in de bouworde en dichter bij den hemel moest het bouwwerk aan de hoogste eischen voldoen. God Zelf zag neer op wat de menschelijke geest schiep en Hem wilde wijden.

Dit is de streving naar het hoogere,

in symbool gebracht door menschenhand. Staal dezer kunst is zoomin de doode wolkenkrabber als eens de toren van Babel. De klim naar boven is nog niet de streving naar dat hoogere. Het is de wijding alleen, de rook van het offer.

Zoo werd de arbeidsvreugde genoten, die wat anders is dan de resultaatsvreugde. De streving is het antwoord op de daling. Gods weg was van boven naar beneden om in de diepe dalen des levens het waarachtig geluk te brengen. En deze belijdenis doet het menschenhart den weg naar boven zoeken in gebed om den hemelzegen en in dankzegging voor dien zegen.

Menig oud hoekje in onze steden kan met medelijden worden beschouwd. Omdat het moderne verkeer zijn slooping eischt. Ik weet wel, dat ook op hygiënische gronden wordt afgebroken en dat op deze

gronden veel moet geëerbiedigd, omdat het leven zelf daardoor wordt geëind. En ik denk nu ook met deernis aan de plaatsen, die zwaar bezocht werden in de voorbije weken en die straks weer zullen worden opgebouwd.

Laat die opbouw toch ons aller werk zijn. Laten wij in ruimen steun hem mogelijk maken en vooral in vertrouwen op God ons leven voortzetten, biddend om Zijn genadige bescherming, om Zijn troost voor vele bedroefden, om Zijn bijstand, opdat we ons volk kunnen dienen. Wat wij zoo dikwijls zongen:

Mijn schild ende betrouwen
Zijt Gij, o God, mijn Heer!

blijve in onze harten leven als ootmoedige bekentenis van onze zwakheid en van Zijn kracht.

A. L. v. H.

Jordaanbuurt. Oud-Amsterdam